

Προλεγόμενα

Ἡ ἐκλογή Πατριάρχου ἀποτελεῖ κατά κοινόν τόπο γεγονός ἱστορικό ὄχι μόνον διὰ τὸ Πατριαρχεῖο, ἀλλὰ καὶ διὰ ὀλόκληρη τὴν Ὁρθοδοξία. Πολλῶ δέ μᾶλλον ἢ συμπλήρωση 20ετοῦς εὐκλεοῦς Πατριαρχίας ἐνός Πατριάρχου εἰς τὴν διακονίαν τῆς Ὁρθοδοξίας.

Τὴν 9ῃ Ὀκτωβρίου τοῦ σωτηρίου ἔτους 2004 ἔλαβε χώρα ἡ παμνηφεὶ ἐκλογή τῆς Α.Θ.Μ. τοῦ Πάπα καὶ Πατριάρχου Ἀλεξανδρείας καὶ πάσης Ἀφρικῆς κ.κ. Θεοδώρου Β΄ καὶ τὴν 24ῃν τοῦ αὐτοῦ μηνός ἠκολούθησε ἡ ἐνθρόνισή του. Τὴν 9ῃν Ὀκτωβρίου τοῦ τρέχοντος ἔτους συμπληρώνεται εικοσαετία τῆς Πατριαρχίας Του εἰς τὸν Θρόνον τῆς Ἐκκλησίας τῶν Ἀλεξανδρέων, γεγονός ἄξιον λόγου πολλοῦ.

Εἰς τὸ σῶμα τῆς Ἀδελφότητος Ὀφφικιαλίων «Ἀπόστολος Μᾶρκος» τοῦ Πατριαρχείου Ἀλεξανδρείας ὑπῆρξε ἔντονος προβληματισμός. Ὁ προβληματισμός αὐτός ἀφοροῦσε μέ ποῖον τρόπο θά ἠθέλομεν νά ἐορτάσουμε τὴν ἱστορικὴν αὐτὴν ἐπέτειον. Τό ζητούμενο ἦτο ποῖος εἶναι ὁ καλῦτερος καὶ λυσιτελέστερος τρόπος. Συζητήσαμε διάφορες προτάσεις. Ἡ ἐκδοσις ἐνός Τόμου ἀφιερωμένου εἰς τὸν Μακαριώτατον Πάπα καὶ Πατριάρχην ἐπεκράτησε. Ἐπόμενος προβληματισμός ὑπῆρξε διὰ τὴν ἐπιλογήν τοῦ θέματος.

Ὁ Μακαριώτατος, πλέον τῶν ἄλλων, ἔχει διακονήσει κατ' ἐξοχὴν εἰς Ἱεραποστολικὰς Μητροπόλεις τὰ τελευταῖα πρό τῆς Πατριαρχίας του ἔτη, ὡς τίς Μητροπόλεις Καμερούν καὶ Ζιμπάμπουε. Αὐθόρμητα δέ ἔχει χαρακτηρισθεῖ ἀπὸ τοὺς πιστοὺς ὡς «Ἱεραπόστολος Πατριάρχης» λόγω τῆς ἀφοσιώσεώς Του εἰς ὀλόκληρη τὴν Μαύρη Ἠπειρο, ὡς «Πατριάρχης τῆς Ἀγάπης» κυρίως λόγω τῆς φροντίδος Του πρὸς τὰ καταφρονεμένα παιδιά τῆς Ἀφρικῆς καὶ ὡς «Ἀνακαινιστὴς Πατριάρχης» ἐξ αἰτίας τῆς ἐφέσεώς Του νά ἀνακαινίσαι ὅλους τοὺς ἱστορικοὺς Ναοὺς τῆς περιφερείας Του· πρῶτον καὶ καλῦτερον τὸν Ναόν τοῦ Ἁγίου Γεωργίου, τὴν μοναδικὴν Ροτόντα τῆς Ἀνατολῆς, εἰς τὸ Π. Κάιρο. Ὁ Ναός θεωρεῖται τὸ δεύτερο παγκόσμιον πανορθόδοξο Προσκύνημα, ὅπου διατηρεῖται ἡ Φυλακὴ τοῦ Ἁγίου κατὰ τὴν παρουσίαν Του εἰς τὴν Βαβυλώνα καί, σύμφωνα μέ τὴν μαρτυρία τῶν Συναξαρίων, ἐγένετο ἡ πρώτη Του ὁμολογία. Ὁλοκλήρωσε, ἐπίσης, τὴν ἀποπεράτωση τῆς ἐκ βᾶθρων ἀνακαινίσεως τοῦ Πατριαρχικοῦ Οἴκου εἰς τὴν Ἀλεξανδρεία, ἀλλὰ καὶ τὴν ἀνακαίνισιν τῆς Πατριαρχικῆς Ἐπιτροπείας εἰς τὴν περιοχὴ Χαμζάουι τοῦ Καΐρου μετὰ τοῦ ἱστορικοῦ Ναοῦ τοῦ Ἁγίου Νικολάου παραπλεύρως τοῦ ὁποίου εὐρίσκεται τὸ Κελλίον τοῦ Ἁγίου Νεκταρίου. Ἐδημιούργησε τὸ Πατριαρχικὸ Ἀρχαιολογικὸ Μουσεῖο Ἀλεξανδρείας, ὅπου ἀνεκαλύφθησαν στοές, ὑδραγωγεῖα, ἐποχῆς

τῶν Πτολεμαίων εἰς τὰ ὑπόγεια τοῦ Πατριαρχικοῦ Μεγάρου, ὅπως ἐπίσης καί τό Πατριαρχικό Σκευοφυλάκιο καί Βιβλιοθήκην ἐντός τοῦ αὐτοῦ κτηρίου.

Ἡ φροντίδα Του διά τήν ἀνακαίνιση δέν περιωρίσθη καί μόνον εἰς τήν περιφέρειάν Του. Ὀφείλουμε μεταξύ πολλῶν νά μνημονεύσουμε καί τήν ἐκ βάθρων ἀνακαίνιση τοῦ Μετοχίου τοῦ Πατριαρχείου εἰς Ἀθήνας, ὅπου ὁ περικαλλής Ναός τῶν Ἁγίων Ἀθανασίου, Νικολάου καί Φωτίου. Ἐπίσης, τό Ἀρχονταρίκι τοῦ Μετοχίου, τό ὁποῖο ἀποτελεῖ πλέον τήν μόνιμη ἔδρα τῶν ἐκδηλώσεων τοῦ Πατριαρχείου καί τῆς Ἀδελφότητος Ὀφικιαλίων «Ἀπόστολος Μᾶρκος» μέ αἴθουσα Συνεδρίων καί ἄλλη πολλαπλῶν χρήσεων εἰς τήν ὁποία παρέχονται καί μαθήματα ἑλληνικῆς γλώσσης πρὸς νέα παιδιά τῆς Ἀφρικῆς, τὰ ὁποῖα εἶναι ἐγκατεστημένα εἰς τήν πατρίδα μας.

Ἐκ τῶν ἐν περιλήψει ἀναφερθέντων γίνεται ἀντιληπτόν ὅτι ὁ προβληματισμός μας ὑπῆρξε μέγας.

Εὐκολότερο θά ἦτο νά ἐδίδeto προτεραιότητα εἰς τήν πληθώρα τῶν ἀνακαινίσεων, οἱ ὁποῖες ὄχι μόνον παρουσιάζουν ἐξαιρετικόν ἐνδιαφέρον, ἀλλά καί θά προσεῖλκουν τήν προσοχή τῶν ἀναγνωστῶν. Τό ἴδιο θά συνέβαινε καί μέ τήν προβολή τῆς ἀγάπης Του πρὸς τὰ παιδιά τῆς Ἀφρικῆς, θέμα τό ὁποῖο θά συγκινοῦσε ἰδιαίτερα.

Τό δυσκολότερο τῶν θεμάτων ἐγνωρίζαμε πολύ καλῶς, ὅτι ἦτο τό τῆς Ἱεραποστολῆς, θέμα ὅμως μείζονος σημασίας διά τό Πατριαρχεῖον, καί διά τόν λόγο αὐτόν τό ἐπιλέξαμε, προκειμένου νά τό ἀναδείξουμε καί νά προβάλουμε κατά τό δυνατόν εὐρύτερα τό σπουδαῖο ἔργο τό ὁποῖο συντελεῖται καί πού δυστυχῶς δέν εἶναι εὐρύτερα γνωστό.

Εἰς τήν Γ. Συνέλευση τῶν Ὀφικιαλίων τοῦ Πατριαρχείου μας τόν Δεκέμβριον τοῦ σωτηρίου ἔτους 2021 ἐλάβαμε τήν ἀπόφαση νά ἐκδώσουμε Τόμον ἀφιερωμένον εἰς τόν Μακαριώτατον Πατριάρχην Ἀλεξανδρείας ὡς Ἀντίδωρον τῆς εὐκλεοῦς διακονίας Του εἰς τόν Θρόνον τῆς Ἐκκλησίας τῶν Ἀλεξανδρέων ὑπό τον τίτλον: «Ἡ Ὀρθόδοξος Ἱεραποστολή εἰς τήν Ἀφρικὴν κατά τήν Δύση τοῦ 20οῦ καί κατά τό Λυκαυγῆς τοῦ 21ου αἰῶνος».

Ἄς μοῦ ἐπιτραπεῖ μία προσωπική ἐξομολόγησι. Ἀληθῶς δέν ἠδυνάμην νά φαντασθῶ τήν δυσκολία τοῦ ἐγχειρήματος. Προϊόντος, ὅμως, τοῦ χρόνου ἀντελήφθημεν εἰς ποίαν δύσκολον ἀτραπὸν εἶχαμε εἰσελθεῖ. Εἶχαμε ὑπολογίσει εἰς πολλούς οἱ ὁποῖοι δέν ἀνταπεκρίθησαν. Ὡστόσο, μέ τήν χάριν τοῦ Θεοῦ κατά τήν διάρκεια τῆς δυσβάτου πορείας μας συναντήσαμε ἀνθρώπους, οἱ ὁποῖοι ἐδήλωσαν πρόθυμοι νά μᾶς βοηθήσουν μέ τίς λίαν ἐνδιαφέρουσες συμβολές τους, ὥστε ὁ Τόμος νά δεῖ τό φῶς τῆς δημοσιότητος καί νά ἐορτάσουμε καί ἐμεῖς οἱ Ὀφικιαλῖοι τήν σημαντικὴ αὐτὴν ἐπέτειον. Ἐνθυμοῦμαι τήν ἀγαλλίαση τήν ὁποία ἔνιωσα, ὅταν ἐλάβαμε τήν πρώτην μελέτη τοῦ Σεβασμιωτάτου Μητροπολίτου Ξάνθης καί Περιθεωρίου, φίλου ἀπὸ τὰ παλαιά, κ. Παντελεήμονος, τόν ὁποῖον αἰσθάνομαι τήν ὑποχρέωση νά εὐχαριστήσω καί νά ἀναφέρω, τήν χαρὰ τήν ὁποία μᾶς προεκάλεσε ὡς ὁ πρῶτος ἐκ τῶν συμμετασχόντων.

Τό ὄλο ἐγχεῖρημα τῆς ἐκδόσεως ἐνός συλλογικοῦ Τόμου μέ ὀρισμένο γενικό θέμα εἶναι δυσχερές, δεδομένου ὅτι οἱ συμμετέχοντες περιορίζονται νά ἀναφέρονται μέ τίς συμβολές τους ἀποκλειστικά σ' αὐτό. Μέ τήν χάριν τοῦ Θεοῦ ἐφθάσαμε εἰς τό ποθητό ἀποτέλεσμα, ἀφοῦ ὑπερέβημεν πολλά καί δυσεπίλυτα ἐμπόδια.

Ἀποτελεῖ κοινόν τόπον, ὅτι ἡ Ἱεραποστολή εἶναι κεντρικὸ σημεῖο ἀναφορᾶς. Προ-

έρχεται από τόν ὄρον *mission*, τόν ὁποῖον ἐχρησιμοποίησε, κατά πρῶτον, ἡ Ρωμαιοκαθολική Ἐκκλησία καί, κατά δεύτερον, ἡ Προτεσταντική· ἡ ἴδια Ἱεραποστολή συνιστᾷ τόν τρόπον ὑπάρξεως τῆς Ἐκκλησίας ἀπό τήν ιδιοσυστασία της εἰς τό πλαίσιο τῆς Θείας Οἰκονομίας.

Διά τήν Θεολογία καί τήν Μεθοδολογία τῆς Ἱεραποστολῆς ὑπάρχει πλοῦτος ποικιλωνύμων ἀναφορῶν εἰς τήν Ἐκκλησιαστικήν Γραμματείαν, οἱ ὁποῖες ἐκφράζουν καί τήν Ὁρθόδοξη φιλοσοφία καί ἀντίληψη τῆς Ἱεραποστολῆς, ὀφείλουν δέ νά μελετηθοῦν ἀναλυτικά καί εἰς βάθος ὥστε ἡ σύγχρονος Ἱεραποστολική δράση νά καταλήξει εἰς κοινούς ἀποδεκτούς κανόνες.

Ἡ Ἱεραποστολή διακρίνεται μέ τήν εὐρεῖα καί στενή ἔννοια. Τοῦτο διότι ἀφορᾷ ὄχι μόνον τούς ἐκτός Ἐκκλησίας εὐρισκομένους, ἀλλά περιλαμβάνει καί τούς νεοβαπτισμένους, οἱ ὁποῖοι δέν εὐρίσκονται εἰς ἄμεσον εἰσέτι σχέση μέ τήν Ἐκκλησία. Μέ τά ἀνωτέρω ἐκτεθέντα δικαιολογεῖται ὁ διαχωρισμός τῆς ἐννοίας της σέ Ἐξωτερική καί Ἐσωτερική Ἱεραποστολή.

Εἰς τόν μετὰ χειῖρας Τόμον οἱ συμβολές ἀναφέρονται, ὡς εἶναι φυσικό καί ἐκ τοῦ τίτλου, εἰς τήν Ἐξωτερικήν Ἱεραποστολήν, ἡ ὁποία ἄλλωστε ἀποτελεῖ καί τόν κύριον στόχον τοῦ Πατριαρχείου Ἀλεξανδρείας καί πάσης Ἀφρικῆς. Ὀφείλομε ἐπ' εὐκαιρία νά ὑπομνήσομε, ὅτι τό τελευταῖο ἔχει ἰδρύσει 30 Μητροπόλεις καί 12 Ἐπισκοπές εἰς τήν ἀχανῆ Μαύρη Ἠπειρον, τήν Ἠπειρο τῆς Ἐλπίδος καί τοῦ μέλλοντος, ὅπως χαρακτηριστικά τήν ἔχει ὀνομάσει ὁ Μακαριώτατος Πάπας καί Πατριάρχης κ.κ. Θεόδωρος Β'.

Προϊόντος τοῦ χρόνου ἡ ἀσκουμένη Ἱεραποστολή ἐπικεντρώνεται εἰς τήν πρώτην της μορφήν τῆς Ἐξωτερικῆς Ἱεραποστολῆς. Ἐπίκεντρο τοῦ ἐνδιαφέροντός της εἶναι αἱ Ἠπειροὶ Ἀφρικῆς καί Ἀσίας καί οἱ ἐκεῖ ἐγκαταβιοῦντες νέοι Χριστιανοί, ἀλλά καί ὅσοι προετοιμάζονται νά βαπτισθοῦν. Κίνητρο αὐτῆς εἶναι νά γνωρίσουν οἱ βουλόμενοι τήν ἄγνωστη σ' αὐτούς θρησκεία τῆς Ἀγάπης καί τῆς σωτηρίας τῆς ψυχῆς τους.

Εἴμεθα ἰδιαίτερος εὐγνώμονες εἰς τούς συμμετέχοντες εἰς τόν μετὰ χειῖρας Συλλογικό Τόμο, τόν ἀφιερωμένο στήν Α.Θ.Μ. τόν Πάπα καί Πατριάρχην Ἀλεξανδρείας καί πάσης Ἀφρικῆς κ.κ. Θεόδωρον Β'. Εὐχαριστοῦμε ἐκ βαθέων ὅλους ὅσοι ἀνταπεκρίθησαν εἰς τήν πρόσκλησή μας Μητροπολίτες ὄχι μόνον τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἀλεξανδρείας, ἀλλά καί τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος καί τῆς Ἡμιαυτονόμου Ἐκκλησίας τῆς Κρήτης –γενέθλιο γῆ τοῦ Μακαριωτάτου–, εἰς τούς Ἡγουμένους ἀπό τό Ἅγιον Ὄρος καί τήν Ἡγουμένη τῆς Ἱερᾶς Μονῆς Χρυσοπηγῆς Κρήτης, εἰς τούς διακεκριμένους κληρικούς, καθηγητάς Πανεπιστημίων καί ἐπιφανεῖς ἐπιστήμονες, οἱ ὁποῖοι μέ περισσὴ ἀγάπη ἀνέπτυξαν τά θέματά τους, ὅπως ἐπίσης καί εἰς τίς Ἀδελφότητες, οἱ ὁποῖες ἐπιτελοῦν τό θεῖον ἔργον τῆς Ἱεραποστολῆς εἰς τόν σημερινόν κλυδωνιζόμενον κόσμον.

Ἡ ἀπό ἐτῶν ἀναληφθεῖσα προσπάθεια δέν θά ἦτο δυνατόν νά πραγματοποιηθεῖ ἐάν εἰς τόν δύσβατο δρόμον, τόν ὁποῖον βαδίσαμε δέν εἶχαμε καί ἠθική συμπαράσταση.

Ὡς πράξη, λοιπόν, Δικαιοσύνης ὀφείλομε νά ἀναφερθοῦμε εἰς τόν Σεβασμιώτατον Μητροπολίτην Πτολεμαῖδος κ. Παντελεήμονα, Ἀρχιγραμματέα τῆς Ἁγίας καί Ἱερᾶς Συνόδου τοῦ Πατριαρχείου καί εἰς τόν Ἀν. Καθηγητήν τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς τοῦ Ἀριστοτελείου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης κ. Παναγιώτην Τζουμέρκα, Ἄρχοντα Ὑπομνηματογράφου, παλαιόν ἐπιστημονικόν συνεργάτην τοῦ Πατριαρχείου.

Από τήν ἀρχή τῆς προσπαθείας μας εἰς πολλά χρονικά σημεῖα ἐφοβήθημεν ὅτι δυσκόλως θά ἐφθάναμε ἐγκαίρως εἰς τήν ὀλοκλήρωση τοῦ μετά χειρας Τόμου. Τότε ἦτο πού αἰσθανθήκαμε, ὅτι πλησίον μας ὑπῆρχαν ἐπιτελεῖς, οἱ ὅποιοι ἐπίστευαν εἰς τήν πραγματοποίηση τοῦ στόχου μας.

Μέ τίς ὑποδείξεις τους, τίς προτάσεις τους, τήν πείραν τους καί κυρίως μέ τήν ἀγάπην τους καί τήν ἐμπιστοσύνην τους μᾶς ἐνίσχυσαν καί μᾶς ἐνδυνάμωσαν, ὥστε νά καταστοῦμε ἀνυποχώρητοι διά τήν ὀλοκλήρωση τοῦ δυσκόλου ἐγχειρήματός μας. Ὄντως, ὁ μετά χειρας Τόμος εἶναι ἕτοιμος νά προσφερθεῖ ὡς Ἀντίδωρον εἰς τόν ἐορτάζοντα Πατριάρχην, ἀφοῦ τήν καθ' ὄλου ἐκδοτική ἐργασία ἔφερε εἰς πέρας μετά φιλοκαλίας ἡ ψυχῆ τοῦ πολυπείρου ἐκδοτικοῦ Οἴκου Ἐννοια κ. Δημήτριος Μπαλιάτσας, εἰς τόν ὅποιο χάριτες πολλές ὀφείλονται.

Ὁ ἀγώνας μας, ὅμως, δέν ἐτελείωνε. Ἀμέσως μετά ἐχρειάζετο ἡ ἀνεύρεση τῶν ἀναγκαίων χορηγῶν. Ἀποτελεῖ κοινόν τόπον, ὅτι χωρίς τήν εὐγενικήν τους χορηγία τό ἔργο δέν ἦτο δυνατόν νά ὀλοκληρωθεῖ. Ὀφείλομε, ὅμως, νά δηλώσομε, ὅτι εἰς τήν πρόσκληση - παράκλησή μας ἀνταπεκρίθησαν θετικῶς ὡς κάτωθι μέ ἀλφαβητικήν σειράν οἱ:

- Ἀδάμ Σπ. Γεώργιος - Βαλάσση-Ἀδάμ Ἑλένη, φίλοι τοῦ Πατριαρχείου,
- Ἀρνόπουλος Ἀνέστης, Ἄρχων Ρεφερενδάριος,
- Δαρδαβέσης Θεόδωρος, Ἄρχων Ὑπομιμνήσκων,
- Καμαλάκης Θ. Σπυρίδων, Μέγας Ἄρχων Λογοθέτης τῆς τῶν Ἀλεξανδρέων Ἐκκλησίας,
- Μανδύλα Λάνα, Μ. Ἀρχόντισσα Ἐκκλησιῶν,
- Μαρτῖνος Ἀθανάσιος, Ἄρχων Μέγας Λογοθέτης, Μ. Εὐεργέτης τοῦ Πατριαρχείου, Μέγας χορηγός,
- Μπαλαδάκης Ἰωάννης, Ἄρχων Πρωτέκδικος, Πρόεδρος τῶν Ὀφφικιαλίων τῆς Ν. Ἀφρικανικῆς Δημοκρατίας,
- Μπελεφάντη-Σοφianoῦ Αἰκατερίνη, Μ. Ἀρχόντισσα Ἐκκλησιῶν καί Πρέσβυς Ἀποδήμου Ἑλληνισμοῦ τοῦ Πατριαρχείου, Μ. Εὐεργέτης τοῦ Πατριαρχείου,
- Μπόβαλη Μαρία, Ἀρχόντισσα Ἐκκλησιῶν καί
- Φιλόπτωχος Ἀδελφότης Ἀνδρῶν Θεσσαλονίκης.

Ἡ συμμετοχή ἐκλεκτῶν μελῶν τῶν Ὀφφικιαλίων εἰς τήν τιμητικήν ἐπιτροπήν, ὡς τοῦ κ. Ἀθανασίου Μαρτίνου, τῶν κυριῶν Λάνας Μανδύλα, Αἰκατερίνης Μπελεφάντη-Σοφianoῦ καί τῶν καθηγητῶν τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν κυρίων Χρήστου Ζερεφοῦ, Θεοδώρου Φορτσάκη καί Χριστοφόρου Χαραλαμπάκη μᾶς ἐχάρισε χαράν μεγάλην.

Αἰσθανόμεθα τήν ὑποχρέωση καί πάλιν καί πολλάκις νά ἐκφράσομε de profundis τήν εὐγνωμοσύνην μας εἰς πάντας τούς ἀνωτέρω.

Θεόδωρος Ἰ. Παναγόπουλος

Ἐγράφη τήν 25ην Ἀπριλίου 2024

ἡμέρα μνήμης τοῦ Ἁγίου - Ἀποστόλου καί Εὐαγγελιστοῦ Μάρκου
τοῦ καί ἰδρυτοῦ τῆς Ἐκκλησίας τῶν Ἀλεξανδρέων

